

طرح ایجاد پایگاه اطلاعات دانشگاه و رابطه آن با برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی ناجا

محمدعلی امیرتقوی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی

چکیده

برنامه‌ریزی آموزش عالی الزاماتی چون: آگاهی از سیاست‌های توسعه کشور، شناخت ساختار برنامه‌ریزی آموزشی، گردآوری اطلاعات برای ایجاد پایگاه اطلاعات و نیز شناخت نظام آموزشی دارد. از میان این ملزومات، ایجاد پایگاه اطلاعاتی کامل و نظام‌یافته از وظایف اساسی شخص برنامه‌ریز آموزشی و یا واحدهای برنامه‌ریزی دانشگاه‌هاست. تشکیل پایگاه اطلاعات دربرگیرنده آگاهی از سیاست‌های کلان دولت و یا سازمان درباره توسعه آموزش عالی، انتظارات عمومی از دانشگاه، اطلاعات آماری درباره روندهای اقتصادی، جمعیتی و جامعه‌شناختی، بودجه و اعتبارات، آمار ثبت‌نام دانشجویان در رشته‌های مختلف، اعضای هیئت علمی و فضاهای آموزشی و... است. پایگاه اطلاعاتی یک اصطلاح کلی است و برای تشریح مجموعه‌ای از اطلاعات ذخیره شده در دانشگاه، مورد استفاده قرار می‌گیرد. هدف از استقرار پایگاه اطلاعاتی آموزش عالی آن است که پایگاه مزبور اطلاعات لازم، برای برنامه‌ریزی آموزش عالی عرضه کند. پایگاه اطلاعاتی، نه تنها در سطح کشور یا در سطح یک سازمان باید تشکیل شود، بلکه در هر دانشگاه و در چارچوب واحد برنامه‌ریزی دانشگاهی آن باید به وجود آید. با توجه به ظهور جامعه اطلاعاتی، افزایش تقاضا برای ورود به دانشگاه علوم انتظامی، سیاست افزایش هیئت علمی، فضاهای آموزشی و استفاده از فناوری‌های جدید پلیسی در دانشگاه علوم انتظامی، این دانشگاه باید گام‌های مؤثرتری برای ایجاد پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه برداشته و زمینه را برای پاسخگویی مطلوب به چالش‌های آموزشی خود فراهم کند. این مقاله در صدد بیان ضرورت ایجاد پایگاه اطلاعاتی در برنامه‌ریزی آموزش عالی ناجا به ویژه دانشگاه علوم انتظامی است.

واژه‌های کلیدی:

برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی (Development Planning in higher Education)، دانشگاه علوم انتظامی (Police university)، پایگاه اطلاعاتی (Data base)، اطلاعات (Information)، سیستم اطلاعاتی (Information system)، نظام آموزشی (Educational system).

مقدمه

لازمه اتخاذ یک تصمیم مناسب و منطقی توسط مدیریت یک سازمان، مستلزم دسترسی به اطلاعات دقیق، جامع و کامل است. چنانچه اطلاعات مناسب در دسترس مدیرسازمان قرار نگیرد، به طور حتم او در فعالیتهای سازمانی خود توفیق پیدا نخواهد کرد. با وجود اینکه اطلاعات در هر سازمان پایه و اساس هر فعالیتی و یا اقدامی است و همواره بین واحدها و افراد مختلف در جریان است، لذا انجام وظایف سازمانی و تحقق اهداف یک سازمان در مدت تعیین شده بستگی به شرایط و تسهیل جریان اطلاعات و شبکه‌های اطلاع‌رسانی دقیق دارد.

برای وصول به اهداف سازمانی، باید ضمن تعامل منطقی بین واحدها، گردآوری اطلاعات، هدایت و سازمان دهی داده‌ها و حذف موانع، نسبت به طراحی و ایجاد پایگاه اطلاعاتی مناسب اقدام کرد. هدف از ایجاد چنین پایگاه اطلاعاتی، ایجاد تسهیل و تسریع در دسترسی به موقع به اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری‌های سازمانی است. پایگاه اطلاعاتی، فرایند گردآوری داده و تبدیل آن‌ها به اطلاعات مفید و قابل بهره‌برداری مدیران یک سازمان است.

عدم وجود یک پایگاه اطلاعاتی منسجم و سازمان‌یافته باعث می‌شود تا مدیر سازمان، درک و تصور درست و کاملی از وضع گذشته، موجود و آینده نداشته باشد و حتی قادر به شناسایی نقاط قوت و ضعف و یا فرصت‌ها و تهدیداتی که در مقابل سازمان هستند، نباشد و در نتیجه نتواند به هدف‌گذاری صحیح اقدام نموده و منابع سازمان را در جهت پیشبرد اهداف، سازماندهی کند (قاضی‌زاده، ۱۳۸۵: ۱۳۲).

برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه، یکی از فعالیتهای عمده و کلان در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی است و پایگاه اطلاعاتی برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه، یکی از اصلی‌ترین اجزای اطلاعات مورد نیاز هر سازمان آموزشی را تشکیل می‌دهد. لذا طراحی پایگاه اطلاعاتی برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه، می‌تواند مسئولان دانشگاه را در سیستم‌های آموزشی و پرورشی یاری نموده و ضمن تسهیل گردش اطلاعات آموزش و پرورش، گامی بلند در جهت بهبود و اثربخشی آموزشی دانشگاه باشد. برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه علوم انتظامی نیز برای اینکه به سوی اهداف آموزشی و پژوهشی پلیسی خود حرکت کند، باید به ایجاد پایگاه اطلاعاتی دقیق و جامع در راستای سیاست‌های آموزشی خود مبادرت ورزد؛ به طوری که بتواند اطلاعات را به طور دقیق، مناسب، به موقع، کامل و جامع در زمینه‌های هیئت علمی، دانشجویی، فضاهای آموزشی، فرهنگ مکتوب و... در اختیار مدیران دانشگاه علوم انتظامی قرار دهد. این مقاله در راستای این امر ابتدا به اهمیت ایجاد پایگاه اطلاعاتی، مفهوم اطلاعات، ویژگی‌های اطلاعاتی و تنوع اطلاعات در پایگاه اطلاعاتی دانشگاه علوم انتظامی می‌پردازد و در نهایت راهبردهای اساسی را برای ایجاد پایگاه اطلاعاتی در این دانشگاه ارائه می‌دهد.

اهمیت و ضرورت وجود پایگاه اطلاعاتی برای مؤسسات آموزش عالی

به دلیل سرعت تغییرات و تأثیر این تغییرات بر کارکردهای دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، مدیران این مراکز استفاده از بانک‌های اطلاعاتی را مورد توجه قرار داده‌اند (سیدجوادین، ۱۳۷۳: ۹۶)؛ تا بتواند وظایف مدیریتی خود را انجام دهند. مهم‌ترین وظیفه مدیریت مراکز آموزش عالی همانند سایر مراکز؛ تصمیم‌گیری درست و به‌موقع است و تصمیم‌گیری از روی اطلاعات برای یک مدیر ضروری است و این امر از طریق دسترسی به پایگاه اطلاعاتی امکان‌پذیر است. امروزه در عصر اطلاعات، مهم‌ترین ابزار قدرت مدیریت، داشتن اطلاعات کافی و به موقع است تا بتواند با تصمیم‌گیری درست، سازمان را رهبری کند. هم‌اکنون قدرت از آن کسانی است که بیشترین و جامع‌ترین اطلاعات را داشته باشند. در بیان ضرورت و اهمیت همین بس که تصمیم‌گیری در سازمان‌های کشورهای توسعه‌یافته، ۹۰ درصد بر مبنای اطلاعات و تنها ۱۰ درصد بر مبنای قضاوت مدیریت است (احمد دستجردی، ۱۳۸۰: ۲۰). پایگاه اطلاعات (جمع‌آوری اطلاعات) یکی از پیش‌بایست‌های برنامه‌ریزی آموزشی است و در کنار پیش‌بایست‌های دیگر یعنی تعریف نظام آموزشی، تعریف برنامه‌ریزی آموزشی، ساختار برنامه‌ریزی آموزشی و آگاهی از سیاست‌های توسعه کشور قرار دارد و بدون پیش‌بایست پایگاه اطلاعاتی این چرخه، پیش‌نیازهای برنامه آموزشی کامل نخواهد شد و برنامه‌ریزی را با چالش مواجه خواهد ساخت (مشایخ، ۱۳۷۰: ۳۱). از این رو ایجاد پایگاه اطلاعاتی برای هر سازمانی در عصراطلاعات و ارتباطات یک ضرورت است و باید ساز و کارهای لازم برای نهادینه ساختن این فرایند در مؤسسات فراهم شود.

در همین راستا دانشگاه علوم انتظامی نیز همانند دیگر مؤسسات آموزش عالی کشور برای بهبود آموزش، پژوهش و نظام تصمیم‌گیری خود باید به فکر ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی قوی و منسجم در ساختار خود باشد تا بتواند رسالت خود را - که همانا تربیت افسران لایق، توانمند و دارای قدرت علمی پلیسی در زمینه‌های مختلف است - به نحو مطلوب به انجام برساند. البته علاوه بر آنچه که گفته شد، ضرورت و اهمیت ایجاد پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی را می‌توان در حیطه‌های ذیل خلاصه کرد.

- ۱- وجود پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی، طراحی و اجرای برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه را برای مسئولان آموزش دانشگاه سهل و آسان می‌سازد.
- ۲- صحت و دقت نظام ارزشیابی از برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه علوم انتظامی با ایجاد پایگاه اطلاعاتی منسجم افزایش پیدا می‌کند.
- ۳- نهادینه کردن یک نظام اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی باعث افزایش سرعت و قابلیت اجرایی برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی دانشگاه می‌شود.
- ۴- ایجاد پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی باعث می‌شود جریان اطلاعات در نظام برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه، بهتر مدیریت شود و در نتیجه وصول به اهداف

آموزشی در این دانشگاه سهل‌الوصول گردد.

مفهوم اطلاعات و داده

اطلاعات در حوزه‌های مختلف علمی به صور گوناگون معنی شده است و متخصصان هر حوزه علمی با توجه به زمینه‌های علمی خود این مفهوم را تبیین و تشریح کرده است. به طوری که:

۱- واژه داده‌ها به اعداد و ارقام خام و تجزیه و تحلیل نشده اطلاق می‌شود، در حالی که مقصود از اطلاعات، داده‌هایی است که به گونه‌ای تنظیم گردیده یا تجزیه و تحلیل شده است (اعرابی، ۱۳۷۹: ۱۷۱).

۲- هر نوع داده می‌تواند به عنوان اطلاعات تلقی شود، ولی هر نوع اطلاعات نمی‌تواند به عنوان داده مورد استفاده قرار گیرد. از این‌رو ظرفیت پایگاه داده‌ها بیشتر با اطلاعات آماری (داده‌ها) تکمیل می‌گردد (مشایخ، ۱۳۷۰: ۵۰).

۳- اطلاعات بر مبنای داده‌ها به وجود می‌آید. «هر داده‌ای بازگوکننده حقایق درمورد پدیده‌هاست» (ایران‌نژاد، ۱۳۷۵: ۵۶۰). پردازش داده‌ها زمینه پیدایش اطلاعات را فراهم می‌کند (یمینی دوزی سرخابی، ۱۳۸۰: ۱۰۹).

۴- اطلاعات عبارت است از: آنچه که با جهان خارج مبادله می‌کنیم و خود را با آن تطبیق می‌دهیم (نادرپور، ۱۳۸۴: ۱۱۷).

۵- اطلاعات چیزی است که عدم قطعیت را کاهش می‌دهد (همان منبع: ۱۱۷).

۶- اطلاعات، پدیده‌ای است که بر فرایند تصمیم‌گیری اثر مستقیم دارد (همان منبع بالا: ۱۱۷).

ویژگی‌های اطلاعاتی در پایگاه اطلاعاتی

ویژگی‌های اطلاعاتی سوئمند برای مدیران سازمان‌ها در نه (۹) مورد دسته‌بندی می‌شود: صحت و دقت اطلاعات، دسترسی به موقع و سریع به اطلاعات، ارتباط اطلاعات با موقعیت مورد نظر، کامل بودن اطلاعات، دسترسی متناوب به اطلاعات برای بررسی وضعیت موقعیت، مشخص بودن محدوده زمانی اطلاعات، دامنه و قلمرو اطلاعات، روشن بودن منشأ اطلاعات و بالاخره ارائه اطلاعات در اشکال مختلف (سازمان گهر، ایران‌نژاد، ۱۳۷۵: ۵۶۱).

از دیگر ویژگی‌های اطلاعاتی این است که اطلاعات به راحتی:

۱- جمع‌آوری شود؛ ۲- ذخیره شود؛ ۳- تحلیل شود (یمینی، ۱۳۸۰: ۱۱۰).

از دیگر مشخصات سیستم‌های اطلاعاتی می‌توان به ویژگی‌های دیگری چون: سادگی، قابلیت اجرا، قابلیت تجدید نظر، منطقی بودن روش تنظیم مواد اطلاعاتی، کامل و دقیق بودن روش، نو و بدیع بودن، باصرفه بودن، سرپرستی مخصوص، عمومی و ثابت بودن روش و قابلیت آموزش را عنوان کرد (نادرپور ۱۳۸۴: ۱۱).

تعریف پایگاه اطلاعاتی

- ۱- پایگاه اطلاعاتی، مشتمل بر داده‌هایی است که باید کسب شوند. همچنین گاهی به مجموعه داده‌های ذخیره شده اطلاق می‌گردد که معمولاً طی بازبایی‌های بعدی برای تصمیم‌گیری مدیریت از آن استفاده می‌شود (رضائیان، ۱۳۸۴:۳۳۵).
- ۲- پایگاه اطلاعاتی، مجموعه‌ای از اطلاعات است که به طور منظم طبقه‌بندی شده و امکان دسترسی سریع به آن‌ها وجود داشته باشد (یمنی دوزی، ۱۳۷۶:۵۵).

ویژگی‌های پایگاه اطلاعاتی

- پایگاه اطلاعاتی دانشگاه شامل دو ویژگی به شرح زیر است:
- ۱- پایگاه اطلاعاتی باید کامل باشد. هدف‌های هر برنامه، مرزهای واژه «کامل» را تعیین می‌کند و چون این هدف‌ها در برنامه‌های گوناگون متفاوت است. بنابراین این واژه «کامل» از هدف‌های هر برنامه تبعیت می‌کند. به همین دلیل نمی‌توان قانونی که برای کلیه پایگاه‌های داده‌ها عمومیت داشته باشد، وضع کرد. از این رو باید انعطاف‌پذیر بود و در حین تهیه برنامه، از آمادگی لازم برای گردآوری اطلاعات ویژه در مورد هر یک از اجزای نظام آموزش برخوردار بود.
 - ۲- پایگاه اطلاعاتی باید نظام‌یافته باشد. داده‌های بسیار، ایجاد ابهام می‌کند. هرچه میزان داده‌ها بیشتر باشد، به همان نسبت به دست آوردن یک اطلاع مشخص مشکل می‌شود. برای پرهیز از تکرار چنین موقعیت‌ها، ایجاد پایگاه داده‌های منظم ضروری است. یکی از هدف‌های استقرار پایگاه داده‌های منظم یا نظام‌یافته، تسهیل در دسترسی به اطلاعات انبار شده است (مشایخ، ۱۳۷۰:۵۰).

کارکردهای پایگاه اطلاعاتی

- پایگاه اطلاعاتی سه کارکرد به شرح زیر دارد:
- ۱- فراهم آوردن امکان شناسایی اطلاعات؛
 - ۲- دستیابی به اطلاعات؛
 - ۳- استفاده از اطلاعات.
- کارکرد اول به شناخت مسئولان پایگاه اطلاعاتی از کلیت دانشگاه بستگی دارد. هر اندازه که این شناخت بیشتر باشد، امکان شناسایی اطلاعات بیشتر فراهم می‌شود. در مورد کارکرد دوم باید گفت که ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات اهمیت دارند. لازم است که این ابزارها (جدول، پرسشنامه‌ها و...) به طیفی طراحی شوند که با الهام از شناخت دانشگاه، قابل فهم برای کارشناسان واحدهای مختلف دانشگاه باشند. در نهایت، کارکرد سوم به مدیریت مرکز برنامه‌ریزی توسعه دانشگاهی بستگی دارد. مدیران دانشگاه باید بر اهمیت و توانایی اطلاعات در ایجاد تغییرات مثبت در عملکردهای دانشگاه واقف شوند. در این مرحله نیز شناخت و بصیرتی که مدیران

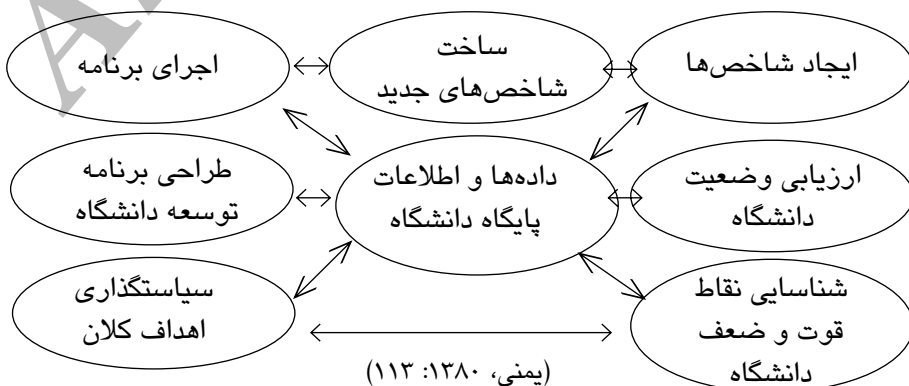
دانشگاه‌ها، در سطح کلان و سطح خرد، از نقش اطلاعات در بهبود سازمان دارند، بسیار اهمیت پیدا می‌کند (یمنی، ۱۳۸۰: ۱۱۸).

مخاطبان و استفاده‌کنندگان از پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه

از مسائل مهم در پایگاه اطلاعاتی، مشخص ساختن مخاطبان و استفاده‌کنندگان از این پایگاه است. ماهیت تشکیلاتی سازمان، نحوه گردش کار سازمانی، نحوه ارتباطات رده‌ها و کیفیت اشتراک و تقسیم اطلاعات میان آن‌ها و شکل تبادلات درون سازمانی از عوامل تاثیرگذار در تعیین نوع مخاطبان پایگاه اطلاعاتی است. مخاطبان پایگاه اطلاعاتی برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه علوم انتظامی می‌توانند: ۱- مرکز برنامه‌ریزی توسعه دانشگاهی علوم انتظامی، ۲- رئیس دانشگاه، ۳- اعضای هیئت علمی، ۴- واحد کارشناسی آمار (طرح و برنامه)، ۵- واحد خدمات اداری، ۶- واحد کارشناسی تحقیقات و ۷- سایر معاونت‌های موجود در دانشگاه بر اساس تعیین ریاست دانشگاه، باشند (نادریور، ۱۳۸۴: ۱۴۴).

موقعیت و جایگاه پایگاه اطلاعاتی در فرایند برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه

پیش‌نیازها و یا پیش‌بایست‌های برنامه‌ریزی، در تمام مراحل و فرایند برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی، حضور مستمر و مداوم دارند. هر یک از پیش‌نیازها (تعریف نظام آموزشی، تعریف برنامه‌ریزی آموزشی، ساختار برنامه‌ریزی آموزشی، ایجاد پایگاه داده‌ها و آگاهی از سیاست‌های توسعه) در تک‌تک مراحل برنامه‌ریزی آموزش عالی نقش و جایگاه خود را نشان می‌دهند و تاثیرات خود را در این فرایند بر جای می‌گذارند. عدم حضور هر کدام از پیش‌نیازها بالاخص پایگاه اطلاعاتی، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی را با چالش‌های جدی مواجه می‌سازد. برای اثبات این قضیه در شکل زیر جایگاه پایگاه اطلاعاتی در فرایند برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه ترسیم می‌شود (یمنی، ۱۳۸۰: ۱۱۳).



انواع اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعاتی

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، سیستم باز هستند. این سیستم‌ها مجموعه‌ای از عناصر را شامل می‌شوند که این عناصر شامل دانشجویان، اعضای هیئت علمی، فضاهای آموزشی، کارکنان آموزشی و غیرآموزشی و... می‌باشند. برای برنامه‌ریزی دقیق، ایجاد پایگاه اطلاعات برای هر یک از این مؤلفه‌ها لازم و ضروری است. اما پایگاه اطلاعاتی مدیریت مراکز آموزشی عالی به شکل زیر می‌باشد:

پایگاه استادان	پایگاه تحقیقات	پایگاه امکانات
۱. اعضای هیئت علمی ۲. استادان مهمان ۳. ساعات ملاقات ۴. مقالات و تحقیقات ۵. ارزشیابی	۱. توسعه ۲. تعیین نیازها ۳. امور تحقیقات ۴. سمینارها ۵. تشکیل کنفرانس‌ها ۶. ارتباطات ۷. انتشارات	۱. بودجه ۲. تجهیزات ۳. تهیه جا ۴. کتابخانه‌ها ۵. نگهداری خدمات ماشینی

پایگاه مالی	پایگاه کارکنان	پایگاه دانشجویان	پایگاه تحصیلات
۱. حقوق ۲. حساب‌های دریافتی و پرداختی ۳. مسافرت‌ها ۴. هزینه تدارکات ۵. هزینه پژوهش‌ها	۱. کارکنان دانشگاه ۲. مسائل بیمه‌ای ۳. صندوق ۴. بازنشستگی ۵. امکانات رفاهی	۱. وضعیت دانشجویان ۲. سازماندهی دانشجویان ۳. پذیرش و ثبت‌نام ۴. فارغ‌التحصیلان ۵. توصیه‌ها و مشاوره	۱. فایل رشته‌ها ۲. فایل دروس ۳. فایل برنامه‌ها ۴. فایل زمان ۵. فایل امتحانات

منبع: احمدی دستجردی، ۱۳۸۳: ۲۳

مصادیق اطلاعات در پایگاه اطلاعات دانشگاه علوم انتظامی

۱- اطلاعات مربوط به سازمان دانشگاه علوم انتظامی:

- روش‌های تدریس و آموزش؛
- روش‌های تحقیق؛
- اعتبارات جاری، عمرانی و پرورشی؛
- نظارت و ارزشیابی آموزشی؛
- سبک‌های مدیریتی؛
- دوره‌های دانشگاهی؛

- وضعیت ارتباطات استادان و دانشجویان؛
- فعالیت‌های آموزشی؛
- تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی؛
- ۲- اطلاعات مربوط به دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی؛
 - وضعیت پژوهشی دانشجویان؛
 - فعالیت‌های علمی و انتشاراتی دانشجویان؛
 - فعالیت‌های فرهنگی دانشجویان؛
 - فعالیت ورزشی دانشجویان؛
 - علاقه‌مندی دانشجویان به پژوهش؛
- ۳- اطلاعات مربوط به محیط دانشگاه علوم انتظامی:
 - تغییرات و تحولات علمی - فرهنگی؛
 - تصویردانشگاه در اذهان و افکار عمومی؛
 - ساختار جمعیتی منطقه و کشور؛
 - تغییر در هنجارها و ارزش‌های اجتماعی؛
 - برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی درست درباره دانشگاه علوم انتظامی.
- ۴- اطلاعات مربوط به استادان دانشگاه علوم انتظامی:
 - تعداد اعضای هیئت علمی؛
 - استادان مدعو؛
 - ساعات‌های ملاقات استادان با دانشجویان؛
 - تعداد مقالات و پژوهش‌های استادان؛
 - ارزشیابی استادان.
- ۵- اطلاعات مربوط به ورودی‌های دانشگاه علوم انتظامی:
 - نحوه پذیرش دانشجو؛
 - تبار اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی داوطلبان؛
 - منابع تامین اعتبارات دانشگاه؛
 - هنجارها و ارزش‌های رایج در جامعه.
- ۶- اطلاعات مربوط به خروجی‌های دانشگاه علوم انتظامی:
 - دانش‌آموختگان دانشگاه برحسب جنس، سن، و...؛
 - خدمات انتظامی و پلیسی دانشگاه؛
 - عملکرد دانش‌آموختگان؛
 - تولیدات علمی و فناوری دانشگاه؛

ضرورت ایجاد پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی

دانشگاه علوم انتظامی به عنوان تنها مرکز آموزش عالی و پرچمدار تولید دانش، تربیت و آموزش افسران لایق و کارا و بادانش نیروی انتظامی را در جامعه اطلاعاتی امروز بر عهده دارد. این دانشگاه زمانی در تحقق اهداف و رسالت‌های خود (تولید دانش و آموزش خدمات پلیسی) موفق است که بتواند یک پایگاه اطلاعاتی قوی، کامل و منسجم برای برنامه‌های آموزشی خود طراحی و اجرا کند.

ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی برای برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی سبب می‌شود تا مدیریت دانشگاه از تک‌تک عناصر موجود در فرآیند برنامه‌ریزی (اعضای هیئت علمی، دانشجویان، امکانات و...) اطلاعات جامع و به‌روز داشته باشد. وجود این اطلاعات، مدیران دانشگاه و به‌ویژه مدیران آموزشی و پژوهشی را در طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه آموزشی و پژوهشی یاری می‌رساند. همچنین:

۱. ایجاد پایگاه اطلاعاتی در آموزش دانشگاه علوم انتظامی سبب می‌گردد که مدیران دانشگاه همه وظایف مدیریتی خود به ویژه برنامه‌ریزی آموزشی را با آگاهی و اطلاعاتی کامل انجام دهند؛ چراکه این پایگاه اطلاعاتی تمام نیازهای اطلاعاتی را در زمینه‌های مختلف چون اعضای هیئت علمی، دانشجویان، فضاهای آموزشی و... به طور جامع در اختیار مدیران قرار می‌دهند و بر قدرت تصمیم‌گیری آن‌ها می‌افزاید.

۲. تشکیل پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه موجب بالا رفتن کیفیت فعالیت‌های آموزشی دانشگاه می‌شود. به این خاطر که یکی از عوامل افزایش کیفیت در نظام آموزشی در هر سازمان، وجود اطلاعات دقیق و کامل است.

۳. ایجاد سیستم اطلاعاتی در برنامه‌ریزی دانشگاه علوم انتظامی در تربیت افسران لایق برای تأمین نیازهای جامعه پلیس اثر مستقیم دارد و دلیل آن هم این است که در پایگاه اطلاعاتی، تمام ویژگی‌ها و اطلاعات دانشجویان وجود دارد و همین امر باعث می‌شود که آموزش و پرورش آن‌ها با توجه به ویژگی‌ها و نیازهای آموزشی‌شان انجام گیرد.

۴. توجه به پایگاه اطلاعاتی در برنامه‌های آموزشی دانشگاه باعث می‌شود این برنامه‌ها بر اساس نیازهای فراگیران و جامعه، طراحی و اجرا گردد و هرچه‌قدر تطابق برنامه‌های آموزشی با ویژگی‌های فراگیران بیشتر باشد، به همان اندازه برنامه‌های آموزشی، نیازهای فراگیران را بهتر برآورده می‌سازد.

۵. لحاظ کردن پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه، بهره‌وری و اثربخشی فعالیت‌ها به ویژه فعالیت‌های آموزشی را در سطح دانشگاه بالا می‌برد؛ چون وجود پایگاه اطلاعاتی باعث تصمیم‌گیری، سازماندهی و کنترل منطقی و اصولی در دانشگاه شده و هرچه‌قدر این فرآیندها در ساختار دانشگاه اصولی باشند احتمال افزایش بهره‌وری نیز بیشتر خواهد بود.

۶. ایجاد پایگاه اطلاعاتی قوی و کامل و به‌روز، در برنامه‌ریزی توسعه آموزش دانشگاه

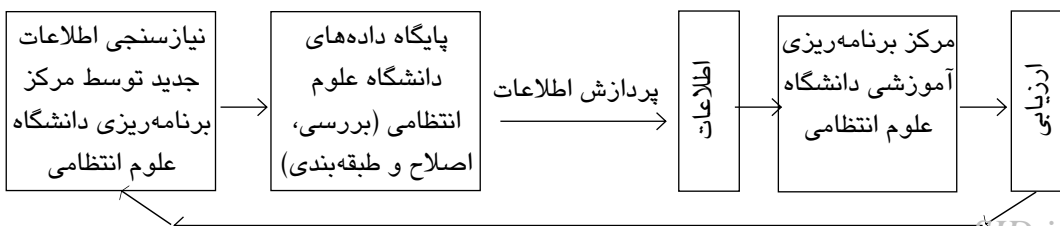
علوم انتظامی موجب کاهش هزینه‌های آموزشی می‌شود. به این خاطر که حرکت برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه بر اساس اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعاتی دانشگاه انجام می‌گیرد و حرکت برنامه‌های دانشگاه را بر اساس احتمال و تصادف حذف می‌کند.

نتیجه‌گیری

یکی از مؤلفه‌های عمده در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه علوم انتظامی، وجود پایگاه اطلاعاتی است. این پایگاه اطلاعاتی در تمام مراحل برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه یعنی در هدف‌گزینی، طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌ریزی توسعه باید وجود داشته باشد تا شخص برنامه‌ریز بتواند برنامه‌های دقیق و قابل تحقق تدوین کند و بتواند خود را از حوادث غیرقابل پیش‌بینی در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه نجات دهد. این پایگاه اطلاعاتی و نهادینه کردن آن در دانشگاه علوم انتظامی نتایج بسیار مفیدی دارد که این نتایج در حیطه‌های زیر خلاصه می‌شود:

- ۱- وجود پایگاه اطلاعاتی، اطلاعات مورد نیاز دانشگاه علوم انتظامی را به نحو مطلوب تهیه کرده و آخرین وضعیت برنامه‌ریزی علمی و نیروی انسانی را به راحتی در اختیار مخاطبان خود قرار می‌دهد.
- ۲- تهیه و آماده‌سازی پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی امکان شاخص‌سازی فعالیت‌های علمی را فراهم می‌کند و در نتیجه ارزیابی فعالیت‌ها و عملکرد دانشگاه را ممکن می‌سازد.
- ۳- وجود پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی، سیاست‌گذاری و تدوین اهداف را برای مدیران دانشگاه به نحو مطلوب ممکن ساخته و سیاست‌های تدوینی را مبتنی بر اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعاتی قرار می‌دهد.
- ۴- نهادینه کردن پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه، هدف‌گذاری و ارزشیابی برنامه‌ریزی توسعه دانشگاه را برای دست‌اندرکاران دانشگاه آسان ساخته و آن را در تحقق اهداف آموزشی یاری می‌رساند.
- ۵- توصیه می‌شود نمودار پیشنهادی ذیل درباره پایگاه اطلاعاتی دانشگاه علوم انتظامی که شامل مؤلفه‌های نیازسنجی، بررسی، طبقه‌بندی، پردازش و در نهایت رسیدن به اطلاعات دقیق و منسجم است، در دانشگاه نهادینه گردد.

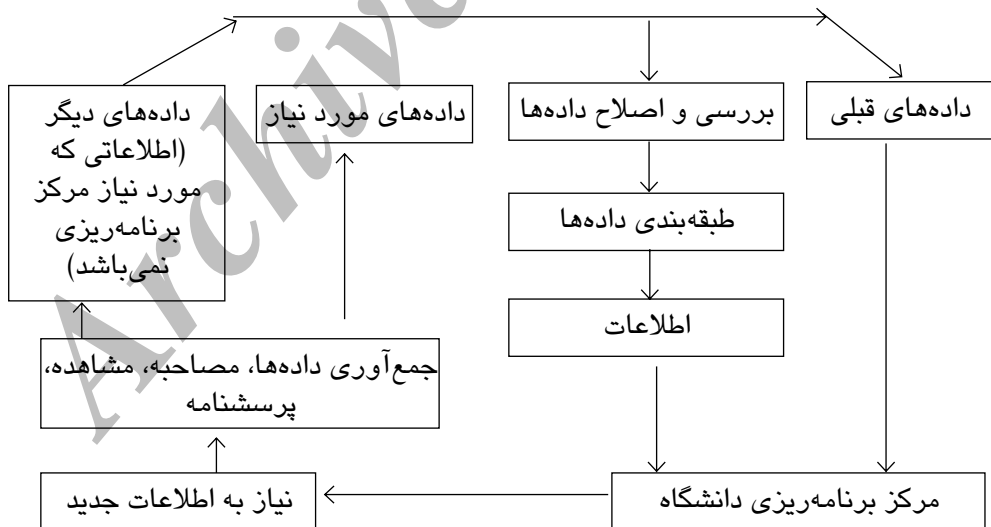
مدل پیشنهادی پایگاه اطلاعاتی برای مرکز برنامه‌ریزی دانشگاه علوم انتظامی



پیشنهادها

- ۱- برای طراحی و اجرای برنامه‌های علمی دانشگاه علوم انتظامی باید یک پایگاه اطلاعات منظم و منسجم در دانشگاه علوم انتظامی ایجاد گردد. این پایگاه اطلاعاتی به گونه‌ای طراحی شود که شامل کلیه فایل‌های اطلاعاتی (آموزش، پژوهش، امکانات مالی، استادان، دانشجویان و...) باشد. وجود چنین پایگاه اطلاعاتی باعث می‌گردد که کلیه اطلاعات دانشگاه که به طور پراکنده در دانشکده‌ها و معاونت‌ها وجود دارد، در یک جا جمع‌آوری شود و دسترسی به انواع اطلاعات را برای مخاطبان و پژوهشگران تسهیل نماید.
۲. پیشنهاد می‌شود سیاست اجرایی انتقال و توسعه فناوری اطلاعات به عنوان یک زیرمجموعه از واحد پایگاه اطلاعاتی در دانشگاه علوم انتظامی تشکیل شود تا این زیرمجموعه بتواند فرآیند اخذ اطلاعات جدید و مبتلا به آموزش را در سطح منطقه و فرمانطقه‌ای در حوزه پلیسی و امنیتی جمع‌آوری کند و در اختیار پایگاه اطلاعاتی قرار دهد. تا این اطلاعات در فرآیند برنامه‌ریزی آموزش دانشگاه نهادینه شوند.
۳. توصیه می‌شود برای داشتن یک پایگاه اطلاعاتی قوی برای بهبود و توسعه آموزش دانشگاه علوم انتظامی، چرخه اطلاعاتی زیر در دانشگاه علوم انتظامی شکل گیرد:

چرخه تولید اطلاعات در پایگاه اطلاعاتی دانشگاه



منبع: (یمنی، ۱۳۸۰: ۱۱۱)

منابع و مآخذ

۱. احمدی دستجردی، داود، (۱۳۸۰)، چکیده مقالات چهل و چهارمین نشست رؤسای دانشگاه‌های کشور، تهران: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
۲. احمدی دستجردی، داود، (۱۳۸۳)، دایره‌المعارف آموزش عالی، تهران: وزارت علوم تحقیقات و فناوری.
۳. اعرابی، سیدمحمد؛ پارسائیان، علی، (۱۳۷۹)، مدیریت؛ جلد ۲، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۴. رضائیان، علی، (۱۳۸۴)، تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم، تهران: انتشارات سمت.
۵. ساسان‌گهر، پرویز؛ ایران‌نژاد، مهدی، (۱۳۷۵)، سازمان مدیریت از تئوری تا عمل، تهران: موسسه بانکداری ایران، چاپ سوم.
۶. سیدجوادین، سیدرضا، (۱۳۷۳)، برنامه‌ریزی نیروی انسانی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۷. قاضی‌زاده، سیدضیاءالدین، (۱۳۸۵)، مجله مدیریت منابع انسانی، شماره ۶۳؛ تهران: انتشارات دانشگاه امام حسین(ع).
۸. مشایخ، فریده، (۱۳۷۰)، فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی، تهران: انتشارات مدرسه.
- ۹- نادریپور، محمدرضا، (۱۳۸۴)، اطلاع‌رسانی و سازماندهی اسناد و مدارک، تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
۱۰. یمنی دوزی سرخابی، محمد، (۱۳۸۰)، درآمدی به بررسی عملکرد سیستم‌های دانشگاهی، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.